

Allah sevgisi ilə yazan şair

Azər Turan şair Səlim Babullaoglu haqqında yazır: “Səlim Babullaoglunun poetikası şeirin metafizik qatını mübhəmləşdirmir. Babullaoglu fraqment deyir, amma bütöv bir insan ömrünü yazır və təsəvvüf anamlarının, ən başlıcası da sükut metaforasının çağdaş izahını verir. Burda həm Berqmanın sükutu sayır, həm də Mövlananın”.

“İnşa yazanda ən çətini ilk həmlə, birinci cümlədir, demişdin.

Bəs ilk cümləni, sözü yazanda çətin olan nədir?

Sən yoxsan və mən ilk hərfi yoxa çıxmış bir əlifbaya bambaşqa bir cümlənin, sözün lap başındaca karıxmış, qələmi ağ vərəqə söykəyib qalmışam...”

Şairin “İlk hərfi itmiş cümlə” kitabından bu misraları xatırlayıram. Və öz-özümə deyirəm: “Elə mən də...” Bilirəm ki, ən çətini başlamaqdır. Sonra fikirlər bir-birini zəncirləyəcək, sözə, cümləyə çevriləcək, yazı olacaq. Bəlkə elə ilk hərfin itkisindən başlayım? İlk hərfin itkisinə elə-belə baxmayın - sevdiklərimizin, əzizlərimizin yoxluğu, əbədi boşluğudur onlar...

“İlk hərfi, sözü itmiş cümlələr bundan sonra nə yazsam belə heç vaxt əvvəlkitək bitməyəcək, bütünləşməyəcək...”

... Zaman çox ağırları sağdır, yarıları bitişdirir amma. Ağırlar, itkilər insandan təkcə güc almır ki... Yaşamaq, yola davam üçün güc də verir-ilahi yaradanın qoyduğu nizam bu...

“...Təzə söz yazsan, Onun təzəliyində inansan, Sonra da təzə sözlər olmur deyib Gülsən-ağlasan, Görəcəksən ki, sən daha maraqlısan...”

Sən doğrudan maraqlısan, Səlim Babullaoglu...

Söz, yazı xatirinə yox, ürəkdən deyirəm! İlk öncə çoxsaylı oxucular adından böyük uğura - ilin şairi adına layiq görülməyiniz münasibətilə sizi təbrik edir, bu uğurunun təsadüfi olmadığını deyirəm. Poeziyamızda özünüzməxsus çıxır açdığınızı, təzə söz deməyi bacardığımıza görə. Xatırladım ki, “Mundus Artium Press” nəşriyyatı tərəfindən şair, tərcüməçi, esseist Səlim Babullaoglu Orfey Mətn/Ədəbiyyat Mükafatına (ABŞ, Texas Universiteti (Dallas & Kleyton, Oklahoma) - “İlin şairi” adına layiq görülüb. Mükafatın açıqlanmasında onun verilmə səbəbinə belə aydınlıq gətirilir: “Müasir poeziyaya verdiyi müstəsna töhfələrə görə “İlin şairi” adına layiq görülüb. Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli səsi olan Səlim Babullaoglunun yaradıcılığı ümumbəşəri insanlıq və dözümlülük mövzuları ilə səsləşir, o poetik sənəti mədəni və emosional əlaqənin dərin aləti kimi şöhrətləndirir...”

Əslində, deyilməyən söz yoxdur, hamısı zaman-zaman işlənilib-min üzlü çaraları ilə. Deyilməyən köhnə dünyamızda hələ yaşamamış hisslərin, duyğuların fərqli duyumlarda sözlə əksi, rəsmi, nəqşidir. Elə yazıya, rəsmə, heykələ can verən də budur. Hər doğulan insanla birgə yeni arzular da doğulmasaydı, dünyamız göz yaşında yuyulmasaydı, nəfəsimiz tənгийərdi, boğulardıq yeknəsəklikdən... Kainatın rəng palitrasının bozluğunda bir ömrü yola vermək çətin olardı, çox çətin:

“Ömür dediyin ki var Bir yatımlıq yuxuymuş. Olanlar elə olur, Sanki heç vaxt yoxuymuş...”

Nizami Gəncəvi XII əsrdə öz dahiliyini özü nəzmə çəkmişdi, “Şeirdən ucalıq umma dünyada, çünki Nizami ilə qurtardı o da” demişdi. Amma şeir Nizami ilə qurtarmadı, heç Füzuli ilə də. Hər dövr öz sənətkarını yetişdirdi - tələbinə, oxucu tələbatına uyğun. Etiraf etmək çətin olsa da, bu günün gəncliyi üçün klassiklərimiz, onların ədəbi iris maraqlı gəlmiş. Söhbət müəllim-tələbələrədən yox, geniş oxucu auditoriyasından gedir. Bu günün filoloq tələbəsi belə “Leyli və Məcnun”u əsrlərin o tayında qalmış köhnə məhəbbət hekayəsi kimi xatırlayır. Zaman dəyişir, sürətli axını zövqləri də dəyişdirir, bu dəyişilmə ədəbiyyatın da yenilənməsini tələb edir. Bu proses Səlim Babullaoglunun poeziyasında duyulur:

“Gözəldi saçında ağ-iztirabın sancağı.

Səlim Babullaoglunun lirik şeirlərini oxucuya sevdiren köhnə mövzuya yeni yanaşma tərz, sevginin bəzək-düzəksiz, ibarəsiz nəzmidir:

“Güzgüdə təskinliyin gözəlliyin deyilsə, heç olmasa dadına

yetişsin diriliyin...”

Şair olmaq, şeir ilə tanınmaq hazırkı informasiya, sosial şəbəkələr bolluğunda, “Tik-tok” əsrində çox zor işdir. Əyləncə həvəskarlarını qoyaq bir kənara, hazırlıqlı oxucu nə qədər çox informasiya alırsa, o qədər də tələbkər olur, tələbləri çoxalır. Elə bu səbəbdən də poeziya yükünün altına ancaq taleyinə şairlik yazılanlar girməyə cürət edir.

“Yazmaq da yazmamaqtək dostum, elə taledi”

Deyən Səlim Babullaoglu kimi söz adamları üçün poeziya tale yazısıdır, həyatın mənasıdır.

Bir oxucu, həm də qadın oxucu kimi de-

yim ki, Səlim Babullaoglunun sevgi şeirlərinin ünvanlı olması mənə çox xoş gəldi, açığı ləzzət elədi. Şairin həyat yoldaşı Həmidə xanıma qiyməti elə sağlığında verməsi Cabir Novruzun misralarını yadıma saldı: “Sağlığında qiymət verin insanlara”. Babullaoglunun Həmidə xanıma yazdığı şeirlər Nüsrət Kəsəmənlinin, Nəriman Həsənzadənin və digər yazarların həyat yoldaşlarına ithaf etdikləri şeirlərdən fərqlidir. Nüsrət Kəsəmənli “Bitirsən qapıda bənövşə kimi” deyib Rəhilə xanımdan əhv diləyirsə, Nəriman Həsənzadə vəfatından sonra Sara xanıma “Gedibsən, qayıtmaq yadından çıxıb” deyirsə, Səlim Babullaoglu Həmidəsini yanında-yəni deyirləndirir:

“Cənubda qar az tapılar, bir qış axşamı quşbaşı qar olub yağsam, uşaqları dövrənə alıb qartopu oynayacaqsanmı? Ya uşaqlardan biri yıxılsa, ya totuq barmaqları donsa, de, gülüm, hirsələnəcəksənmi? Bir axşam ağac olmaq, yağış olmaq, qar olmaq istəsəm, ölümün yaxasından tutub dillənəcəksənmi? Ya çıxıb getsəm, yoldaş olmaqçün mənə başmaqlanacaqsanmı?”

Siz bu ifadənin bu yozumda işlənməsinə rast gəlmişdinizmi? Mən yox. Təzə, təptəzə ifadədir - başmaqlanmaq. Şeirlərindən görünən budur ki, S.Babullaoglunun məhəbbətinin mayasını ailə ocağına sədaqət təşkil edir. Ailəyə bu cür yanaşma şairin milli yaddaşımıza sadiqliyinin göstəricisidir, milli-mənəvi dəyərlərimizə hörmət deməkdir, ailə ocağının qorunmasına çağırışdır. Ailələrin sürətlə dağıldığı, boşanmaların artdığı, evlənmə ilə boşanma arasında tərs mütənəsbilik yarandığı hazırkı zamanda ailə dəyərlərinin təbliği çox vacibdir, tərbiyəvi əhəmiyyəti böyükdür:

“Qırıxı çıxdı bu ömrünün, canım sevgilim, Heç darılma, çarxı hələ, şükür, fırlanır. Bir sabahı sual etsən: hanı sevgilim? Görərsən ki, bir meh əsir, çöp dıyırlanır. Bir quş onu dimdiyinə alıb götürər, Asta-asta qanad çalıb qalxar yuxarı. O quş onu yuvasında divara hörər, Qorumaqçün ətcəbala quş balaları...”

Səlim Babullaoglunun şeirlərində o qədər səmimiyyət var ki, sanki seir oxumursan, şair sənənlə üzbəüz oturub dərdləşir, içini tökmək üçün səni həyan bilir. Səlimin şeirlərini maraqlı edən də elə budur - riyasız, boyasız olması:

“Elə evdə oturub dinləsən içini, heç hara çıxmasan, kədəri, qədəri vecinə almasan, için üçün için-için ağlasan, görəcəksən ki, sən daha maraqlısan...”

Səlim Babullaoglunun şeirləri sadə göründüyü qədər də, mənə yüklüdür. “İlin şairi” tapdanmış yolla getmək fikrində deyil, öz kölgəsinin izi ilə belə onu “cinləndirir”:

“Hamı özünə məğlub olur və kölgəsi kimi öz ayağına düşür. Bunu hiss eləyəndə hirsə ayağını yerə çırpır, amma kölgələri tapdamaq olmur, əksinə o bizi təqlid edir, cinləndirir...”

Yazarın ən böyük amalı ilahi həqiqətə sədaqətdir - S. Babullaoglunun şeir yaradıcılığını araşdıranda buna şahid oluruq:

“İnanıram ki, hardasa ilahi kitab adına belə bir cümləyə rast gələcəksiniz: “O səmanı, yeri və dənizi yaratdı. Bunun gözəl olduğunu anladı.” Oxusanız bilin ki, bunu adam yazıb. Anlamaq, bütün hallarıyla, xüsusən də sonradan-

bu insanın keyfiyyəti...”

İlahiyə, Yaradana sevginin sözlə gözəl, özəl təsviri, səmavi kitablardan birinə fərqli baxış. Ümumiyyətlə, Səlim Babullaoglunun istər şeir, istərsə də nəsr, publisistik yaradıcılığında Uca Yaradan çox böyük ucalıqda dayanır, köhnə ifadə ilə desək, şairin poeziyasında Allah “baş qəhrəman” obrazıdır. Müsahibələrinin birində “Yaradanı insanlar öz həyatlarından çıxaran da ortada bir şey qalmır” deyir Səlim Babullaoglu. “Ömrümüz xırdalanır, yollarda ləpir-ləpir” deyən şair sevginin ətəyindən yapışib, dualara sığınan, sözü ilə Allah dərgahına üz tutan söz adamı kimi özünü tapır şeirlərində:

“Ümidlər ilə yama sabahın cübbəsini. Dualardan bərk yapıb, təkcə özün üçün yox.

Xatirə güvəsini təmizlə üst-başından...”

Şairlik böyük missiyadır. Şair təkcə şeir yazmaqla məqsədinə nail ola bilməz. Müsahibələrinin birində “Mən öz həyat məqsədlərimin sırasında ədəbiyyatı birinci yerə qoymuram. Allah üçün yaşamaq, Allahın qoyduğu qaydalarla yaşamağa cəhd etmək. İndi mən bunu deyirəm, amma bu o demək deyil ki, mən beləyəm, hərçənd arada cəhd edirəm...” deyir.

“Havanı dəyişmək üçün pəncərəni açıram. Azan səsi içəri dolur...”

Yazımın girişində sitat gətirdiyim yazının sonrası belədi: “Əvvəlinci ayın şeirləri” silsiləsində yeni düşüncə dalğası Tanrını dərkə yönəlib. Müəllifin fraqmentlər adlandırdığı bu şeir poeziyamızda Tanrı barədə ən yeni düşüncə dalğasıdır...”

Müsahibələrinin birində “Mənə elə gəlir ki, bütün insanların ali və başqa hədəfi var. Və bu yolda onun peşəsi yalnız və yalnız vəsətidir” deyən Səlim Babullaoglunun “Xoşbəxtlik nədir?” sualına cavabında uşaq kövrəkliyi hiss olunur. (Yeri gəlmişkən, ölməz söz ustası Seyid Məhəmmədhusəyn Şəhriyarın “Heydərbabaya salam” poemasını oxuculara sevdiren də onun uşaqılıq illərinin kövrək xatirələrinə köklənməsidir).

“Yazın ki, onun çox xoşbəxt uşaqlığı olub. Eşidirsiz məni, elə yox, belə yazın. Yazın ki, o çox xoşbəxt idi: çünki uşaq olub...”

S. Babullaoglu az yazır. Digər müasirləri ilə müqayisədə bəlkə də bu yöndə ududur. Amma təsəllisi budur ki, nə yazırsa, ürəkdən yazır. Babullaoglu üçün “ürək yaman şeydir”:

“Onsuz da döyənəklər iş nədir - yaxşı bilir. Ürək - döyünməkdirsə, yalnız saatdır demək - olmasaydı ağırlar...”

Sən kimi sevirsən, niyə sevirsən? Fikrimcə ən gərəksiz, cavabı olmayan suallardır bunlar. Maraqlı sevginin özüdür, sözlə bu hisslərin əksidir - əgər oxuyanda içinə nəşə çəkə bilirsənsə:

“O qədər maraqlısan ki, Üzünə gülən sevinci-Ağlatdığın kədəri, Başına daş kimi dəyən qaxıncı - Enməyən qılıncı Və başqa nələri sevirsən, Çünki nə əvəlcisən, Nə axırıncı...”

S. Babullaoglunun sevgi şeirlərində istilikdən çox, ılıqlıq hiss olunur. Onun sevgi şeirlərində hay-küy, qışqırıq yoxdur, qəti yoxdur. Özü kimi sakitdir şeirləri:

“Göz yaşımızla yuduq gözlərimizi, amma, Kirpiklərcün fərq etmədi, onlar əvvəlki kimi, Nə tozdan, nə qorxudan, nə pis nəzərdən, Yenə qoruya bilmədilər bizi, qırıldılar...”

Esmira İsmayilova, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru